

ження, обираючи лише те, що цікаво / актуально / необхідно [1]. Можливість сприймання контенту визначається релевантністю змісту інформаційного простору ментальним структурам реципієнта. Якщо інформацію подають у формі, для якої індивід немає «рецепторів», вона не сприймається.

Українське суспільство, якщо воно прагне залишатися демократичним та відбутися як громадянське, має додержуватися балансу між двома полюсами: з одного боку, без свободи слова нема демократії, з іншого – існує небезпека використання свободи слова та засобів розповсюдження інформації для маніпулювання масовою свідомістю. Тому навички оперування інформацією, формування критичного мислення та медіаграмотності – є актуальним завданням українського суспільства та освітнього простору.

1. Іванченко С.М. Медіавплив на поведінку людей: чинники ефективності інформаційних кампаній / С.М. Іванченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Серия «Филология. Социальная коммуникация». – Том 21 (60). – 2008. – №1. – С.56–60.

Кальчик Дар'я Сергіївна
слухач ННІ заочного навчання
та підвищення кваліфікації
Карпенко Роман Валерійович
к.ю.н., викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ДОМЕННИХ ІМЕН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

На сучасному етапі з розвитком електронної торгівлі компанії позначають себе і відповідно свої товари та послуги в глобальній мережі Інтернет за допомогою таких засобів індивідуалізації, як торгівельні марки, комерційні найменування, географічні зазначення, які допомагають їм привернути більше уваги покупців-користувачів Інтернет до своєї діяльності або до власних товарів і послуг, використовуючи для цього, як правило, доменні імена. Із розвитком ділового підприємства в мережі Інтернет, зростанням ролі зв'язку між комп'ютерами через Інтернет, розширенням мережі Інтернет істотно активізувалися процеси, пов'язані з охороною доменних імен в мережі Інтернет. Все це свідчить про актуальність дослідження питань, пов'язаних з особливостями захисту прав на доменне ім'я.

Одною з найактуальніших на сьогодні правових проблем у сфері ІТ-відносин є проблема визначення правової природи та забезпечення на-

лежного правового регулювання доменних імен. Доменні імена все активніше використовуються, все частіше стають предметами правочинів, їхня вартість іноді сягає сотень тисяч доларів. Тому важливо визначитись із правовою природою доменного імені, способами його захисту та відчуження тощо [1, с. 41].

Взагалі, доменне ім'я представляє собою символічне позначення IP-адреси комп'ютера – числа, яке складається з чотирьох байтів [2]. Оскільки людська пам'ять влаштована таким чином, що людині простіше запам'ятовувати буквені позначення, а не цифри, було вирішено ввести спеціальні символічні назви – домени і доменні імена.

Законодавче визначення поняття доменного імені міститься у кількох нормативних актах. Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 р. № 522 «Про затвердження Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних», домен – частина адресного простору в мережі Інтернет, призначена для ідентифікації комп'ютера або групи комп'ютерів. Домени поділяються на піддомени або домени нижчих рівнів; доменне ім'я – буквено-цифровий вираз, що ідентифікує будь-який комп'ютер абонента у мережі Інтернет. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», доменне ім'я – це ім'я, яке використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті. Поняття домену деталізовано у ст. 1 Закону України «Про телекомунікації», відповідно до якої домен – це частина ієрархічного адресного простору мережі Інтернет, яка має унікальну назву, що її ідентифікує, обслуговується групою серверів доменних імен та централізовано адмініструється. Отже, чинне законодавство не містить єдиного підходу до розуміння цих термінів і недостатньо детально регулює цю сферу відносин, що породжує проблеми при спробах визначення правової природи доменного імені. Так, сьогодні ведуться дискусії щодо того, чи слід вважати доменне ім'я майном, і, відповідно, об'єктом права власності, чи це є об'єкт права інтелектуальної власності, а деякі дослідники розглядають доменне ім'я як особливий об'єкт виключних прав, який не можна віднести до об'єктів права інтелектуальної власності [3, с. 123].

Отже, доменне ім'я (далі – ДІ) як елемент веб-сайту належить до об'єктів інтелектуальної власності, яким має бути надана правова охорона. Саме тому потребують зазначення випадки переходу прав на домен [4, с. 96].

Істотна особливість правової охорони знаків під час їх реєстрації як доменних найменувань полягає в тому, що така охорона будується здебільшого на основі судової та арбітражної практики, заснованої, у свою чергу, на застосуванні по аналогії або на тлумаченні національного законодавства та міжнародних договорів. Звичайно, в деяких країнах, зокрема в США, прийняті спеціальні нормативні акти, присвячені захисту прав учасників господарського обороту на засоби індивідуалізації під час їх використання як доменних найменувань. Що ж стосується України, то це питання вимагає напо-

легливого опрацювання [5, с. 63].

Оскільки назви доменних імен зручні для використання і запам'ятовування, вони також стали формою позначення ділових підприємств. Нині назви доменних імен зазвичай використовуються в рекламі як зазначення присутності ділового підприємства в мережі Інтернет. Із розширенням мережі Інтернет назви доменних імен все більше вступають у конфлікт з об'єктами права інтелектуальної власності. Виникнення таких конфліктів пов'язане, насамперед, з відсутністю зв'язку між системою реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, з однієї сторони, та системою реєстрації доменних імен, з іншої.

Основними перепонами на шляху розвитку відносин інтелектуальної власності в епоху Інтернет, згідно з думками сучасних фахівців, є: конфлікт доменних імен і товарних знаків у глобальній інформаційній мережі; проблеми охорони творів у цифровій формі; проблеми охорони баз даних; невирішеність питання щодо правомірності патентування способів ведення бізнесу; проблеми максимально широкого доведення до відома суспільства (через мережу Інтернет) інформації про патенти тощо [6, с. 160].

Однією з головних проблем у сфері захисту прав інтелектуальної власності сьогодні є те, що спеціального законодавства про захист інтелектуальної власності в мережі Інтернет в жодній з країн немає, а на міжнародному рівні зараз тільки починається формування відповідного правового регулювання. Тому захист прав власників об'єктів інтелектуальної власності у разі використання останніх у мережі Інтернет відбувається зазвичай на підставі спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, які прийняті у більшості розвинутих країн світу. Однак далеко не завжди в цих законах є спеціальні правові норми, які регулюють саме правовідносини в мережі Інтернет; як правило, ці закони регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності в цілому, і їх адаптують до Інтернету. Так відбувається і в Україні [7, с. 55].

Нині відсутній точний та повний набір правових інструментів у світі, які б могли повністю захистити права власників на доменне ім'я. Тому саме через це законодавство України, яке регулює охорону засобів індивідуалізації в мережі Інтернет, відповідає міжнародним стандартам, а його недоліки характерні для правового регулювання цієї сфери на світовому рівні. Однак є також певні проблеми, пов'язані з недостатнім розумінням законодавцем специфіки мережі Інтернет, та проблеми правозастосування, пов'язані з недостатньою комп'ютерною грамотністю суддів. Однак вплив останнього чинника з часом зменшується, є надії на повне його подолання. Вдосконалюючи чинне законодавство, необхідно особливу увагу приділити правовому регулюванню охорони доменних імен, найдоцільніше при цьому виділити їх як окремий об'єкт правового регулювання.

Таким чином, доменне ім'я слід вважати особливим різновидом майна, майновим правом та, відповідно, об'єктом права власності. Таке розуміння

сутності доменного імені відповідає позиції міжнародного простору з цього питання, а також вітчизняній концепції права власності.

Отже, побудова інформаційно-технологічного простору з урахуванням державних і міжнародних стандартів та застосуванням доменних імен відіграє важливу роль у становленні інформаційної політики в державі. Звідси важливим є створення інформаційної системи, яка б відповідала стандартам міжнародних інформаційних систем, що, в свою чергу, є обов'язковою умовою соціально-економічного розвитку держави в цілому.

1. Некіт К. Г. Доменне ім'я як об'єкт цивільних прав / К. Г. Некіт // Часопис цивілістики. - 2017. - Вип. 23. - С. 40-44.

2. Кісіль О. Власники і користувачі домену, доменного імені, веб-сайту в інтернет-відносинах та у судовій практиці / О. Кісіль. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://protokol.com.ua/ru/vlasniki_i_koristuvachi_domenu_domennogo_imeni_veb_saytu_v_internet_vidnosinah_ta_u_sudoviy_praktitsi/

3. Нагорный Р.С. Доменное имя как объект гражданского права / Р.С. Нагорный // Журнал российского права. – № 2(134). – 2008. – С. 122-132.

4. Серго А.Г. Основы права интеллектуальной собственности для ИТ-специалистов. Москва: ИУНТ Бином, 2011. 240 с.

5. Філінович В.В. Передання прав на доменне ім'я та його трансфер до іншого реєстратора / В.В. Філінович // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. – 2018. - № 34. – С. 62-64.

6. Проблемні питання визначення правової природи і структури правовідносин інтелектуальної власності, що виникають у мережі Інтернет. О. І. Харитоновна, Г. О. Ульянова, А. В. Кирилюк, Ю. Ю. Симонян, Н. П. Бааджи, Д. Д. Позова, Г. І. Григор'янц, Л. І. Бурова, І. В. Мартинюк. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 17 / голов. ред. М. В. Афанасьєва ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Юрид. л-ра, 2015. С. 159-200.

7. Самусь А. Проблеми правової охорони доменних імен за законодавством України / А. Самусь // Підприємство, господарство і право. – 2018. - № 7. – С. 54-58.